

ELŐSZÓ

Jelen elektronikus szótár mögött az új évszázad legnagyobb fordítási projektjének is nevezett fordítási és lektorálási munka – az európai uniós jogszabályok összesen körülbelül százezer oldalt kitevő szövegének a 2004-es bővítés során csatlakozó államok nyelveire történő lefordítása – Magyarországra eső része áll. Mivel az Európai Unióhoz való csatlakozás időpontjáig magyar nyelvre kellett fordítani a teljes hatályos közösségi joganyagot, a fordítás segítésére az azt koordináló Igazságügyi Minisztérium létrehozta az e kiadvány alapjául szolgáló terminológiai adatbázist, elsősorban az e fordítási-lektorálási folyamatban résztvevők munkájának segítésére, ám idővel, a csatlakozást követően ez vált az Unió intézményeinél dolgozó magyar fordítók, tolmácsok és jogász-nyelvészek elsődleges terminológiai forrásává is. Mivel a csatlakozást megelőző időszakban az Európai Unió terminológiájával kapcsolatosan nagyfokú zavar volt tapasztalható, az egységes terminológia megalkotása az IM által koordinált munka keretében mindenképpen a kommunikációs tisztánlátást szolgálta. A kifejezések mögött gondos terminológiai kutatás, illetve nagyon sokszor szakértői konzultáció áll.

Mivel az Unióban az angol mellett a francia és a német is munkanyelv, az adatbázis négynyelvű, tehát az angol-magyar párokhoz a francia és a német megfelelőket is hozzárendeli. Ez hasznos lehet annak a fordítónak, aki valamilyen okból nem rendelkezik angol forrásszöveggel, de annak is, aki pusztán egy forrásnyelv alapján nem tud döntést hozni egy magyar kifejezés sorsát illetően – gyakori tapasztalat uniós szövegek fordítása során, hogy a sokszor pontatlan vagy többértelmű angol eredeti alapján nem lehet teljes biztonsággal fordítani, viszont az általában jóval pontosabb, konkrétabb jelentéstartalmú, és a hazai jogi fogalomrendszerhez is közelebb álló francia vagy német megfelelők sokat segítenek.

Fontos, hogy az itt szereplő kifejezések használatához lehetőség szerint mindenki ragaszkodjon, aki uniós fordításban érdekelt, és nemcsak azok, akik a jogszabályszovegeket vagy azok tervezeteit fordítják, hanem igazából mindenki, aki valamilyen uniós szöveget fordít. Jogszabályok esetében a nyelvi eltérések jogi eltéréseként mutatkozhatnak meg, ami a mindennapi élet szintjén jelentkező gondokat is okozhat. Az egyéb szövegek pedig alapvetően e jogszabályszovegekhez kapcsolódnak, és az e szövegek közötti kapcsolat lényegében az egységes terminológia szintjén valósítható meg, melynek letéteményesévé alapvetően az Igazságügyi Minisztérium e kiadvány alapjául szolgáló terminológiai adatbázisa lett. Természetesen egy ilyen hatalmas fordítási és terminológiai projekt során óhatatlanul előfordulhattak hibák, és ezektől valószínűleg ez a szótár sem mentes. Mindenképpen ajánljuk ezért a szótár használata mellett a forrásul szolgáló szövegek ellenőrzését is.

Reméljük, hogy e szótár felhasználói köre minél szélesebb lesz, illetve hogy nem feltétlenül csak uniós szövegekkel foglalkozók, és nem feltétlenül csak fordítók fogják használni. Az elkövetkező évek persze nyilván számos olyan változást hoznak majd, amelyek hatása az uniós terminológián is tükröződik, de ez a kifejezéstár minden bizonnyal sokáig használható lesz még.

Budapesten, 2005. januárjában

Várnai Judit Szilvia